

L'Any Chomón a la Filmoteca

El cicle 'Constel·lació Chomón' posa en relació l'obra del geni del cinema dels orígens i les seves aportacions en el color, l'animació i els efectes especials amb films posteriors

El 'Laboratori Chomón', els dies 19 i 20 d'octubre, serà una trobada internacional d'especialistes en la figura de Chomón i les tècniques en les quals va ser pioner

'Màgic Chomón', un espectacle del mag Hausson inspirat en els films de Chomón, un 'mapping' projectat a la façana de la Filmoteca i una sessió amb música composta i interpretada per alumnes de l'Esmuc, altres activitats destacades

El 17 d'octubre del 2021 es compleixen 150 anys del naixement del cineasta Segundo de Chomón Ruiz, nascut a Terol però fortament lligat a Barcelona. El Govern de la Generalitat va acordar declarar l'efemèride commemoració oficial, convertint-se en el primer a rebre aquest reconeixement en l'àmbit cinematogràfic.

Tota la informació de Segundo de Chomón i de les activitats organitzades amb motiu de la celebració dels 150 anys del seu naixement, es poden consultar al web AnyChomon.cat.

El gruix les activitats és, precisament, a partir del mes d'octubre, al voltant de la data exacta de l'aniversari, i té com a epicentre la seu de la Filmoteca al Raval.

‘Constel·lació Chomón’

Cicle que reivindica les aportacions de Chomón en els àmbits de l’animació, l’acoloriment i els efectes especials amb l’evolució posterior d’aquestes tècniques on ell va ser pioner. Cada sessió inclou una pel·lícula de Chomón acompanyada de llargmetratges, curtmetratges i també peces inèdites encarregades expressament per a aquest cicle i presentades pels seus propis autors.

La col·laboració d’altres arxius i filmoteques ha estat determinant per dur a terme aquest cicle, ja que l’obra de Chomón és majoritàriament francesa i italiana. Moltes de les còpies provenen de l’Eye Filmmuseum, dels Països Baixos, seu d’una magnífica col·lecció del cinema dels orígens. El Museo Nazionale del Cinema de Torí, d’altra banda, conserva i ha restaurat bona part de les pel·lícules en què va participar Chomón en l’etapa italiana. La fastuosa *Cabiria*, de 1914, va ser determinant en el reconeixement internacional de la figura de Chomón com a “pare dels tècnics cinematogràfics”, en paraules del seu director, Giovanni Pastrone.

Cabiria

[programa del cicle Constel·lació Chomón al web.](#)

El cicle està plantejat en tres eixos, que dialoguen amb films més moderns.

Efectes especials

Chomón va saber utilitzar la tècnica cinematogràfica per convertir-la en efectes especials, base del cinema de gran espectacle que, amb l'arribada del digital, sovint han esdevingut la seva atracció principal.

La poule aux oeufs d'or (1905)

Jurassic Park (1993)

Color

L'experimentació amb el color va ser una constant en la carrera de Chomón, des del seu taller d'acoloriment manual, passant pel Cinemacoloris, fins al nou sistema en què treballava quan va morir. Les seves peces pioneres dialoguen amb films en què el color també n'és protagonista.

Le spectre rouge (1907)

The Phantom of the Opera (1925)

Animació

Amb la seva càmera, Chomón va saber manipular l'espai i el temps per establir les bases de l'animació cinematogràfica, molt especialment amb el mètode de l'*Stop Motion*, combinació poètica de tècnica i artesania que continua vigent més que mai.

Lulù (1923)

Fantastic Mr. Fox (2009)

Del diàleg que proposa la *Constel·lació Chomón* entre l'univers del geni pioner i creacions posteriors, destaquen particularment algunes sessions pels paral·lelismes de les tècniques utilitzades. Els seus creadors les presentaran personalment.

Dijous 14 d'octubre / 19.30 h Sala Laya

Presentació a càrrec de **Laura Ginès Bataller**

La guerra ed il sogno di Momi

S. de Chomón, Giovanni Pastrone, 1917, Itàlia, Muda amb rètols en català, 40', DCP.

Som joguines i altres peces curtes

El tríptic *Som Joguines*, co-dirigit per la cineasta catalana Laura Ginès Bataller amb Pepón Meneses i Marta Sureda, dialoga amb les joguines animades per Segundo de Chomón a *La guerra ed il sogno di Momi*. Amb *Les nostres llibretes*, *Molt bé per les campanes*, *Música per a perplexes* i *L'arca de Noè*, l'artista proposa un itinerari al voltant del joc, la infància i el procés de creació en *Stop Motion*.

La guerra ed il sogno di Momi

Som joguines

Dissabte 23 d'octubre / 20.00 h Sala Chomón

Presentació a càrrec d'**Anna Solanas i Marc Riba**

Divendres 29 d'octubre / 16.30 h Sala Laya

Clàssics de l'animació

Diversos autors, 1897-2013, Diverses nacionalitats, 85', digital i DCP.

Recorregut per diferents clàssics de l'animació, amb mestres com Trnka i els germans Quay i Anna Solanas i Marc Riba, animadors catalans de referència, especialitzats en *Stop Motion* com Chomón. Es projecten: *L'auberge ensorcelée* (Georges Méliès, 1897); *The Haunted Hotel* (J. Stuart Blackton, 1907); *La Maison ensorcelée* (Segundo de Chomón, 1907); *Mest kinematograficheskogo operatora* (Ladislav Starévitx, 1912); *Ruka* (Jirí Trnka, 1965); *Street of Crocodiles* (Germans Quay, 1986) i *Canis* (Anna Solanas, Marc Riba, 2013).

Acompanyament musical a càrrec d'Anahit Simonian.

Dijous 28 d'octubre / 20.00 h Sala Chomón

Presentació a càrrec de **Giovanna Fossati**, professora a la Universitat d'Amsterdam i conservadora en cap de l'Eye Filmmuseum.

“Colors que meravellen”

Sessió de films dels orígens acolorits procedents del fons de l'Eye Film Institute. L'obsessió per la reproducció dels colors de la realitat va ser una constant des dels inicis de la cinematografia. Durant les primeres dècades es van succeir tècniques i sistemes per recrear-los des de la il·luminació fotograma a fotograma amb anilines fins a complexos sistemes d'estergits mecanitzats. Malgrat que durant anys els films van circular en blanc i negre, va ser gràcies a les restauracions a partir de còpies de l'època que van portar a terme arxius com l'Eye Film Institute que aquests colors van ressorgir per seguir meravellant generacions d'espectadors.

Acompanyament musical a càrrec de Josep Maria Baldomà.

Dimecres 10 de novembre / 20.00 h Sala Chomón

Presentació a càrrec de **Javier Salinas**,
realitzador audiovisual i dissenyador multimèdia

“Júpiter vist des d'una galàxia molt llunyana”

Voyage sur Jupiter

Segundo de Chomón, 1909, França, 8,30', Digital.

Recorregut pels efectes especials que més han transformat el cinema i la seva capacitat de meravella. De la caixa negra de principis de segle XX i utilitzada per Chomón, passarem per les retroprojeccions i saltarem al cromà, fins arribar als platós virtuals amb pantalles LED o StageCraft, desenvolupats per la Industrial Light & Magic de George Lucas per a la sèrie *The Mandalorian*.

Dimecres 3 de novembre / 19.30 h Sala Laya

Les tulipes

Segundo de Chomón, 1907. França. Muda. 3'. DCP.

Un exemple fascinant del cinema d'atraccions, hereu dels espectacles populars del segle XIX, que busca sorprendre i meravellar el públic a partir d'un seguit de trucs visuals: transformacions, sobreimpressions, substitucions o moviments invertits, entre d'altres.

Lemon (Llimona)

Hollis Frampton, 1969. EUA. SD. 7'. 16mm.

Un pla estàtic, silenciós i sense editar d'una llimona que es revela a poc a poc des de la penombra per tornar a desaparèixer fins a esdevenir una silueta. Un film que fa palesa la importància de la il·luminació.

Blue

Derek Jarman, 1993. Gran Bretanya. VOSC. 79'. DCP.

En una pantalla permanentment blava, Derek Jarman hi bolca un text poètic que, a la manera d'un diari, documenta les seves experiències amb la sida durant la fase terminal, quan ja s'havia quedat parcialment cec i la seva visió era interrompuda per llum blava.

Les tulipes

Touching Blues

Dijous 11 de novembre / 19.30 h Sala Laya

Presentació a càrrec d'**Aimar Pérez Galí** i Cloe Masotta Lijtmaer (comissària de la sessió). Amb la col·laboració de LOOP i Santa Mònica

---

Touching Blues

Aimar Pérez Galí, 2020. Catalunya. SD. 79'

A finals del 2015 Aimar Pérez Galí va començar una investigació sobre l'impacte que va tenir l'epidèmia de la sida en la comunitat de la dansa en el context espanyol i llatinoamericà. Apropiant-se de la pràctica del *contact improvisation*, aquest treball es construeix com un diàleg amb els fantasmes d'aquells que se'n van anar. Aquesta pràctica de dansa, iniciada per Steve Paxton, en la qual el moviment s'improvisa a partir del contacte físic entre dos cossos, contrasta amb les polítiques d'immunitat que va portar el VIH/sida. Un treball que parla de l'amor, del canvi i de la por. A la pel·lícula ens submergim en una hipnòtica coreografia tàctil, i també en un color, el blau del títol, que evoca el film *Blue* (1993) de Derek Jarman.

Dijous 18 de novembre / 20.00 h Sala Chomón
Presentació a càrrec de **David Domingo**

Rêver réveillé / Superstition andalouse (El somni somiat / Superstició andalusa)
Segundo de Chomón, 1911. França. Muda, amb rètols en català. 10'. DCP.

Una dona imagina la venjança d'una gitana a la qual ha molestat.

Stop

Stanley Sunday (David Domingo), 2021. Int.: Laura Antolín, Jaume Cladera, Jordi Llobet, Marc Ribera, Francina Ribes. Catalunya. VOSE. 53'. DCP.

Comèdia musical entorn de les desventures d'un grup musical condemnat a prestar serveis a la comunitat en un parc de Barcelona. La banda Doble Pletina protagonitza aquest film, que es mou entre el surrealisme, la ciència-ficció, el cinema d'espies i el musical pop.

Superstition andalouse

Stop

‘Laboratori Chomón’

El dimarts 19 i el dimecres 20 d’octubre es porta a terme una de les activitats centrals de l’Any Chomón, una trobada internacional que reunirà especialistes en la seva figura i en les seves tècniques. Entès com un diàleg entre historiadors, tècnics i creadors, es parlarà de qui va ser Chomón i es plantejarà quines són les tècniques actuals més innovadores en els camps en què el cineasta va destacar: el color, els efectes especials i l’*Stop Motion*.

Laboratori Chomón. Dimarts 19 d’octubre

10.00 a 14.00 h a la Sala Chomón. La sessió comptarà amb les següents conferències:

- Chomón, biografia actualitzada - Modera Joan M. Minguet, UAB.
- “Creando a Chomón. Un acercamiento biográfico sobre Segundo” - Iván Núñez Alonso, historiador.
- “Una atracción irresistible: El boom del cinematógrafo en la Barcelona del Modernismo (1896-1906)” - Lluïsa Suárez, historiadora.
- “La micro-historia como método de análisis o el regreso a la virginidad: el caso “Chomón en Barcelona (primer periodo)” - Jean-Claude Seguin, Le GRIMH.
- “Pathé, premier empire du cinéma” - Stéphanie Salmon, Fondation Pathé Seydoux, Paris.
- “Peces d’un puzzle, Chomón a Barcelona 1910-1912” - Rosa Cardona, FilmoTeca de Catalunya.
- “Els anys de Torí, Chomón a la Itala Films” - Gabriele Perrone, Museo Nazionale del Cinema di Torino.

16.30 h Sala Laya

Chomón a les col·leccions de l’Eye Filmmuseum d’Amsterdam

L’Eye Filmmuseum conserva una de les col·leccions més importants de pel·lícules de Segundo de Chomón. Durant anys ha portat a terme preservacions i restauracions i ha difós la seva obra. Una selecció de films del cineasta, de directors contemporanis i de pel·lícules rodades a Barcelona a inicis del segle XX, es podran veure en un programa preparat per l’Eye Filmmuseum.

Presentació a càrrec d’Elif Rongen, conservadora de cinema mut de l’Eye Filmmuseum.
Música a piano en directe composta i interpretada per Anahit Simonian.

20.00 h a la Sala Laya

Màgic Chomón

Sessió d’il·lusionisme a càrrec del mag Hausson amb acompanyament musical de Francesc Mora i projeccions de films de Chomón.

Laboratori Chomón. Dimecres 20 d'octubre

10.00 a 14.00 h a la Sala Chomón. La sessió comptarà amb les següents conferències:

- Chomón dialoga amb les tècniques cinematogràfiques actuals - Modera Daniel Pitarch, Escola Massana i grup Estampa.
- “L’Any Chomón com a punt de partida per actualitzar la filmografia conservada” - Rosa Cardona i Mariona Bruzzo, Filmoteca de Catalunya.
- “El color en temps de Chomón” - Barbara Flueckiger, University of Zurich.
- COLOR - Avui - Jordi Bransuela, ESCAC.
- “Els efectes especials en temps de Chomón” - Camille Blot-Wellens, historiadora.
- EFECTES ESPECIALS – Avui - Maria Tortosa, Orca Studios.
- “Animació i Stop Motion en temps de Chomón” - Carolina López, UPC.
- STOP MOTION – Avui - Anna Solanas i Marc Riba, I+G Stop Motion.

17.00 h a la Sala Chomón

Chomón a Barcelona: els films de la Ibérico

Durant el 1911 i el 1912, Chomón va impulsar i dirigir a Barcelona la Ibérico Films, una marca de la productora francesa Pathé Frères per a la qual va rodar dotze pel·lícules de ficció i una desena de documentals. Chomón va desenvolupar, a més, per a aquestes produccions un sistema de color propi basat en el sistema de plantilles anomenat Cinemacoloris. Una selecció d’aquestes produccions es podrà veure en una sessió que ha estat possible gràcies a la feina de recuperació i preservació dels arxius cinematogràfics de l’Eye Filmmuseum, la Cinémathèque de Toulouse, el Gosfilmofond de Rússia, la Jugoslovenska Kinoteka, la Cinémathèque Française, Vulcanus Film i el British Film Institute.

Presentació a càrrec de Rosa Cardona (Filmoteca de Catalunya).

Música en directe a càrrec d’Anahit Simonian

20.15 h a la Sala Laya

Chomón a les col·leccions del Museo Nazionale del Cinema de Torino

En la seva etapa italiana a l’Itala Films de Torí, entre el 1912 i el 1923, Chomón, a més de participar en la superproducció *Cabiria*, va ser el responsable de la direcció, els trucatges i els treballs de laboratori en desenes de films. El Museo Nazionale del Cinema de Torí (MNCT) conserva un ric i extens fons de documents, cartes, fotografies i, especialment, films fonamentals per a l’estudi del cineasta. Gabrielle Perrone presentarà una selecció de films de l’etapa torinesa de Chomón conservats i restaurats al MNCT.

Acompanyament musical a càrrec d’Anahit Simonian.

Sessions especials

La vocació transversal de l'Any Chomón ha propiciat l'aparició de propostes i projectes que cal destacar per la seva excepcionalitat i per la generositat de qui els han fet possibles.

'Màgic Chomón'

Espectacle d'il·lusionisme a càrrec del mag Hausson amb acompanyament musical de Francesc Mora i projecció de films de Segundo de Chomón.

Dimarts 19 d'octubre a les 20.00 h a la Sala Laya

Hausson

Nascut a Barcelona, als nou anys es va iniciar en l'art de l'il·lusionisme. La seva trajectòria artística s'orienta cap a la màgia escènica, especialitat amb què ha recorregut diversos països: Espanya, França, Alemanya, Àustria, Anglaterra, Gal·les, Portugal, Xile, Brasil. La seva carrera professional ha estat distingida amb prestigiosos premis i guardons: As de Plata del Certamen Mágico de Madrid; 1r Premi Internacional de Monte Carlo; 1r Premi Nacional de Manipulació; Premi Sebastià Gasch de music-hall com a màxim representant de l'il·lusionisme europeu a Catalunya; Medalla d'or al Mèrit Màgic; Premi Nacional de Cultura.

La seva particular manera d'entendre la màgia escènica el porta a col·laborar amb artistes de diferents àmbits a la recerca de nous camins per a l'il·lusionisme, i crea diversos espectacles màgics: *Hausson magic concert* (1993) de Hausson; *Poemància* (1996) de Joan Brossa; *21 mirades as de cors* (1998) de Xavier Olivè i Hausson; *El misteri de l'estoig xinès* (2000) d'Hermann Bonnin; *Música per a una il·lusió. Univers Chomón* (2003) de Jordi Sabatés i Hausson; *Tempesta a les mans* (2004) de Jordi Coca; *Praeludium de màgia en Si major* (2006); *Piso de charol* (2009); *Bye bye* (2011); *Carnaval de Màgia* (2014); *Magic Tribute* (2015); *Jugant amb la Màgia* (2017) i *Top Magic* (2019).

‘Mapping’ de Hamill Industries

La façana de la seu del Raval de la Filmoteca es transformarà amb la intervenció d’aquest reconegut estudi d’arts visuals, amb un *mapping* inspirat en l’univers Chomón. Amb la col·laboració de LLUM BCN Festival d’Arts Lumíniques 2021.

5, 6 i 7 de novembre, sessions contínues de 19.00 a 22.30 h

Segundo de Chomón: El cinema de la fantasia, reinterpretat per Hamill Industries és un exercici de revisió en clau contemporània dels interessos i maneres de fer del cineasta pioner. La peça pren com a punt de partida alguns dels recursos visuals que millor representen l’estil de Chomón: l’interès per l’exploració de les arrels de la tècnica de filmació, el disseny i construcció d’eines pròpies per a desenvolupar els seus projectes, així com l’exploració d’efectes pràctics per a explicar i reforçar la narrativa del seu imaginari fantàstic.

L’estudi audiovisual creatiu Hamill Industries barreja l’enginyeria física, el disseny d’il·luminació, la imatge en moviment i la programació visual per a explorar noves maneres de representació de la llum i el so. El seu innovador llenguatge es basa en l’experimentació i la mescla de tècniques emergents i tradicionals, una aproximació amb moltes ressonàncies a l’univers de Segundo de Chomón.

A partir de la recerca artística i tecnològica, Hamill Industries construeix els seus propis artefactes i invents per combinar efectes digitals i analògics de maneres completament inesperades. En aquesta peça, fan una immersió en les eines utilitzades per Chomón i les seves innovacions cinematogràfiques quant a color, efectes especials i animació i les rellegeixen amb el seu estil personal, posant de manifest l’efecte i el truc, l’estètica i la tècnica.

Sessió especial Hamill Industries

Divendres 26 / 19.30 h Sala Laya

Els creadors del mapping commemoratiu de l’Any Chomón compartiran el seu procés creatiu, de quina manera han connectat amb el Chomón tècnic i artista.

Cloenda de l'Any Chomón

Sessió de cinema amb música orquestral, amb la col·laboració de l'Escola Superior de Música de Catalunya (Esmuc). Els alumnes d'aquesta prestigiosa escola interpretaran les peces originals creades pels seus companys de l'especialitat de composició, inspirades per les pel·lícules de Chomón que ells mateixos han seleccionat.

Dimarts 21 de desembre a les 20.00 h a la Sala Chomón

Programa:

Piu forte di Sherlock Holmes (compositora: Shopie Kuba)

Voyage sur Jupiter (compositora: Marina Ortega)

Le Roi des Dollars (compositora: Sara Martínez)

Electric Hotel (compositor: Marc Martí)

L'hereu de Can Pruna (compositor: Andreu Gallén)

Superstition Andalouse (compositor: José Ramón Madrid)

Le Spectre Rouge (compositor: Luís Meseguer)

Les Tulipes (compositor: Eneko Lacalle)

Les cent trucs (compositor: Gerard Farré)

Chomón, animat per Josep Calle

Animació feta a partir de 900 fotogrames de diferents pel·lícules de Segundo de Chomón, impresos, acolorits a mà, retallats i escanejats. Les escenes triades s'enllacen a través de trucatges habituals del cinema de Chomón i de l'animació de retallables, tot evitant la manipulació digital.

El clip encapçalarà bona part de les sessions de la Filmoteca mentre duri el cicle *Constel·lació Chomón*.

Aquesta animació pretén homenatjar a Segundo de Chomón a través de dos vessants: la seva obra, amb la tria de fragments representatius, i la seva tècnica, jugant amb l'animació de retallables i el color. En triar la tècnica d'animació, vaig decidir que el més adient era utilitzar la seva obra, manipular els seus fotogrames, i interrelacionar-los de forma àgil i original. Tot amb la mínima intervenció digital possible.

Un visionat de l'obra més destacada de Chomón va donar com a resultat 12 moments que donaven cos a aquesta idea. Els trucatges i els jocs de perspectives van ser prioritaris: quadres que es descobreixen per a revelar-nos llocs fantàstics, ous i llibres gegants que amaguen sorpreses, papallones i danses serpentines, mobles que es mouen sols...

L'animàtica es va fer a partir de les còpies digitalitzades a màxima qualitat pel Centre de Restauració i Conservació de la Filmoteca. Aquest pas va ser decisiu per valorar el ritme de la peça, l'encaix de la successió d'escenes i la mida dels elements a retallar i animar.

Josep Calle

150

Segundo
de Chomón

**150 anys del naixement
de Segundo de Chomón (1871-2021)**

anychomon.cat

El 17 d'octubre del 2021 es compleixen 150 anys del naixement del cineasta Segundo de Chomón Ruiz, nascut a Terol però fortament lligat a Barcelona. El Govern de la Generalitat va acordar declarar l'efemèride commemoració oficial, convertint-se en el primer a rebre aquest reconeixement en l'àmbit cinematogràfic.

Segundo de Chomón emergeix com a figura imprescindible per entendre els primers anys del cinema, des de la seva implementació amb tècniques artesanals lligades a la fotografia, fins a la consolidació d'un nou llenguatge artístic amb una indústria d'abast mundial. Des de la Barcelona 1900, ciutat en creixement amb un ric teixit industrial i amb una bona xarxa de comunicació, Chomón i Barcelona van trobar-se per començar plegats l'aventura del cinema. Les seves estades a París i a Torí el convertiran en un personatge paradigmàtic per entendre com el cinema va esdevenir una potent indústria cultural i tecnològica.

Al llarg de l'any es desenvolupen diferents activitats per celebrar la figura de Segundo de Chomón, des de diversos àmbits. Per una banda, donant a conèixer les tècniques en què Chomón va excel·lir: el color, els efectes especials i l'animació, emmirallant-les amb el que s'està fent avui. Per l'altra, el cinema a Barcelona entre el 1901 i el 1912, i és que la seva figura és el punt de connexió en molts dels projectes i personatges que van fer de la ciutat un centre de distribució internacional.

L'home de les mil cares, cineasta misteriós, l'home que volia ser "segon"..., han estat alguns dels qualificatius que ha rebut, i és que la seva biofilmografia presenta moltes incerteses, llacunes, dubtes i suposicions, conseqüència de la manca de dades, però també del mateix mitjà, en què l'anomat dins de les productores era la norma.

Homenatjar un cineasta és donar-lo a conèixer, establir connexions entre la seva vida i les seves pel·lícules per apreciar-lo des de l'avui, i això és possible gràcies a la tasca i la generositat d'historiadors, investigadors i col·leccionistes que continuen fascinant-se per la figura i l'obra de Chomón. Des d'aquí mostrem el nostre agraïment a tots els qui han contribuït a donar-lo a conèixer i a la xarxa de filmoteques, cinemateques i arxius filmics d'arreu del planeta que conserven les seves pel·lícules, a tots ells els devem que avui es pugui commemorar Segundo de Chomón.

El fet de poder elaborar una biofilmografia de l'aragonès el devem, en primer lloc, a Carlos Fernández Cuenca, director de la Filmoteca Española, així com a l'historiador i col·leccionista Joan Gabriel Tharrats i el seu llibre cabdal, amb el qual es va poder establir un marc de treball; cal afegir-hi el Museu Nacional del Cinema de Torí, que conserva el llegat del cineasta i ha reivindicat el seu treball a l'Itala Film, així com la Fundació Jérôme Seydoux-Pathé de París, que el 2017 va celebrar el primer congrés internacional sobre Chomón, activant i actualitzant la recerca dels seus vincles amb la casa Pathé, fent valer la importància dels seus fons documentals per a la historiografia d'aquest període. Finalment, cal destacar Le GRIMH (Groupe de Réflexion sur l'Image dans le Monde Hispanique) i el seu apartat dedicat al cinema dels orígens a Espanya, liderat per Jean-Claude Seguin; les seves publicacions, obertes a tothom, ofereixen una actualització constant en el coneixement d'aquest període.

Des del 1995 la Filmoteca de Catalunya lidera la reivindicació de Chomón, any en què va endegar un projecte internacional per confegir una col·lecció de les pel·lícules de Chomón localitzades arreu del món i així promoure'n la difusió; aquest projecte va comptar amb el suport econòmic del Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Sitges. El 2009 va publicar Segundo de Chomón, el cinema de la fascinació, de Joan M. Minguet, i l'any següent juntament amb Cameo va editar el DVD Chomón, el cinema de la fantasia, ambdós disponibles en versions en català, castellà, anglès i francès. Cal destacar també, la feina d'estudi i divulgació que ha portat a terme l'Institut de Estudios Turolenses i la Revista Túria així com l'estudi de Chomón fet per Agustín Sánchez Vidal.

La Filmoteca de Catalunya aglutina la tasca feta pels que ens van precedir i comparteix trajecte amb els que encara hi treballen, i en aquest espai no podem estar-nos de tenir presents Miquel Porter i Moix, Palmira González, Lluïsa Suárez o Simona Nosenzo; gràcies a ells aquest any commemoratiu simbolitza no només la celebració del cineasta, sinó també l'inici d'una nova etapa per a un millor i més profund coneixement de Segundo de Chomón i la seva obra.

Mariona Bruzzo i Rosa Cardona
Comissàries de l'Any Chomón

Segundo de Chomón, als 150 anys del seu naixement

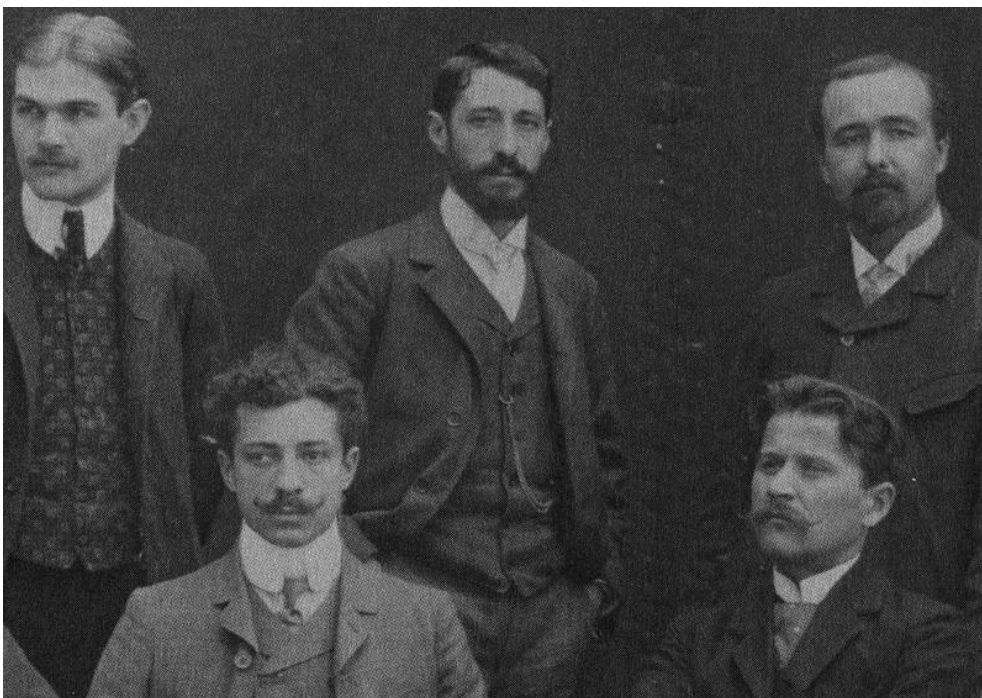

Les lunatiques (1909)

Actiu a Barcelona, París i Torí, Segundo de Chomón Ruiz (Terol, 1871 – París, 1929) fou un dels pioners més destacats dels primers trenta anys del cinema europeu del segle XX. Fill d'un metge militar aficionat a la fotografia. Voluntari a la guerra de Cuba el 1897 i 1899, retorna a Barcelona i és llavors quan s'implicarà en la incipient indústria cinematogràfica de la ciutat, primer instal·lant un taller d'acoloriment de pel·lícules per a empresaris locals i per a cases estrangeres com la Pathé i després com a operador.

Associat amb els empresaris catalans Lluís Macaya –representant de la Pathé a Espanya- i Albert Marro, realitzà a Barcelona diversos documentals paisatgístics, alguna fantasia i l'adaptació local de la paròdia internacional *Los guapos del parque/L'hereu de can Pruna*. Conjuntament amb el pintor Lluís Graner i el dramaturg Adrià Gual, va intervenir als espectacles que, conjugant imatges animades amb actuacions en directe, s'oferien a la barcelonina Sala Mercè durant la temporada 1904-1905. Aquell mateix any, contractat per la Pathé, va tornar a París per prosseguir una carrera que travessà llavors els seus moments més brillants, ja fos com a director, operador o responsable d'innovadors efectes especials. La seva obra més celebrada, *L'Hotel électrique* (1908)

va precedir una nova etapa barcelonina, el 1910, per associar-se amb el distribuïdor valencià Joan Fuster Garí. Construïren un estudi de rodatge a la Gran Via de les Corts Catalanes i produïren una vintena de títols en quatre mesos, però el mercat no podia absorbir aquest volum, tot i el recolzament de Pathé Frères, que assegurava la distribució a canvi del control de futures produccions. Malgrat aquesta ambiciosa operació, els resultats econòmics no acompliren les expectatives, el contracte entre Fuster i Pathé fou rescindit i Chomón treballà pels francesos com a responsable de la productora Ibérico, fins que, el 1912, acceptà una oferta de la Italia Films per a prosseguir la seva carrera a Torí, ara com a operador especialitzat en trucatges de títols tan celebrats como Pare (1912), Cabiria (1914) Tigre reial (1916) o La guerra i el somni de Momi (1916), tots ells dirigits por Giovanni Pastrone. De nou a París, a partir de 1923, va participar al rodatge del monumental Napoleón (1926) d'Abel Gance. Fruit de les seves aportacions a la obtenció de pel·lícula en color, el 1923 va rebre la gran Medalla d'Or de la Exposició Internacional de Fotografia, Òptica i Cinematografia de Torí. Cinc anys després, viatjà a Marroc per aplicar alguns d'aquests invents abans de la seva prematura mort a París el 1929.

Segundo de Chomón, al centre de la imatge, a Pathé Frères (1907)

Considerat durant molts anys el “Méliès espanyol”, Chomón ha estat objecte d’un interès específic per part de la Filmoteca de Catalunya. A principis de la dècada dels 90, Antoni Giménez, llavors responsable de l’arxiu, va encetar el projecte de reunir la col·lecció Chomón -avui dia la més important que existeix al món- a partir de col·leccions privades i d’altres filmoteques internacionals. A mitjans dels 90, el Festival de Sitges, dirigit per Àlex Gorina, es va afegir amb entusiasme a la iniciativa i va donar un fort impuls a la difusió i el coneixement de Chomón.

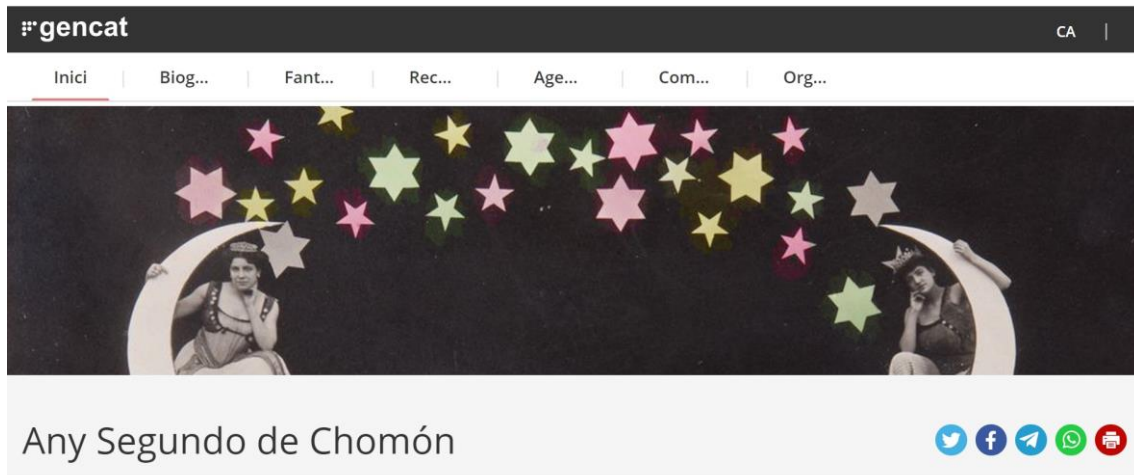
El 2010, Filmoteca va editar una monografia en edició trilingüe (català, anglès, castellà) sobre el cineasta (Segundo de Chomón. El cinema de la fascinació, de Joan M. Minguet Batllori), però la joia de la corona d’aquest esforç va ser l’edició d’un DVD que conté una trentena de curtsmetratges del realitzador, amb acompanyament musical del mestre Joan Pineda. Aquesta edició, coordinada per Mariona Bruzzo i coeditada amb Cameo, va ser guardonada com a millor DVD de l’any 2011 en el prestigiós festival Il cinema ritrovato de la Cineteca di Bologna. Quan es va inaugurar la nova seu del Raval, no hi va haver cap dubte en batejar la principal sala de projeccions amb el nom de Chomón, un cineasta dels nostres orígens amb projecció internacional i una merescuda reputació que actualment el situa a tot el món, amb nom propi, com la joia de la corona de la Filmoteca de Catalunya.

És un plaer celebrar el 150è aniversari del seu naixement com a commemoració oficial de la Generalitat de Catalunya, essent el primer cineasta a merèixer aquest reconeixement. La celebració de l’Any Chomón es va inaugurar el 22 de juny a la Sala Chomón amb el programa Chomón essencial musicat per Josep M. Baldomà en l’espectacle *Les lunatiques!* L’efemèride té el seu epicentre cronològic entre el 17 d’octubre -data del naixement de Chomón- i el 27 d’octubre, Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual, amb la celebració del *Laboratori Chomón*, simposi internacional amb persones expertes en la figura i l’obra de Chomón el 19 i 20 d’octubre, el mapping creat per Hamill Industries el 5, 6 i 7 de novembre i la sessió de cloenda de el 21 de desembre, amb una sessió amb música en directe composta i interpretada per alumnes de l’Esmuc, l’Escola Superior de Música de Catalunya.

Esteve Riambau

Director de la Filmoteca de Catalunya

AnyChomon.cat

Amb motiu del 150è aniversari del naixement de Segundo de Chomón s'ha creat una pàgina web de la commemoració, amb informació del cineasta i de les activitats programades. El web inclou els següents apartats:

- Introducció
- Biografia exhaustiva amb els períodes que van marcar la trajectòria de Chomón:
  - . Terol – Barcelona (1871-1901)
  - . Barcelona (1901-1906)
  - . París (1906-1909)
  - . Barcelona (1909-1911)
  - . Barcelona (1911-1912)
  - . Torí (1912-1926) - París (1926-1929)
- Mapa interactiu de la presència de Chomón a Barcelona
- Fantasies. Les tècniques cinematogràfiques de Chomón:
  - . Colors al cinema de Chomón
  - . Animació
  - . Dels trucs als efectes especials
- Recursos:
  - . Llibres consultables a la Filmoteca
  - . Pel·lícules consultables a la Filmoteca
  - . Material sonor (CD) consultable a la Filmoteca
  - . Articles consultables a la Filmoteca i en línia
  - . Recursos generals en línia
- Agenda d'activitats actualitzada al llarg de tot l'any

AnyChomon.cat

Any Chomón

Entitats organitzadores

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Indústries Culturals
Filmoteca de Catalunya

Entitats col·laboradores

Serveis Territorials del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya
Federació Catalana de Cineclubs
Escola Superior de Musica de Catalunya (ESMUC)
Festival Internacional de Cinema Fantàstic de Catalunya, Sitges
Televisió de Catalunya
Museu del Cinema Tomàs Mallol (Girona)
Festival Visual Arts de Lleida

Amb el suport de

Ajuntament de Barcelona
Fundació Damm

Procedència dels fons

Filmoteca de Catalunya
Filmoteca Española
Eye Film Institute Netherlands
SODRE Archivo Nacional de la Imagen
Gosfilmofond of Russia
Museo Nazionale del Cinema Torino
BFI Discover Film
La Cinemathèque Française
CNC Archives Françaises du Film
La Cineteca del Friuli
The National Library of Norway
Deutsche Kinemathek
Jugoslovenska Kinoteka
Museu del Cinema - Col·lecció Tomàs Mallol